

դասկանելիք ուրեք սեպտ. 4-ին հասնելով յաջորդ օրը կատարեցին թաղման կարգը:

Հանգուցեալը ծնուած էր 1834 թ.ին Արարանի Ղարաբուլաղ գիւղում. իւր ուսումն ստացել է ս. Էջմիածնի Ժառանգաւորաց վարժարանում որը աւարտելուց յետոյ՝ 1851 թ. սեպտ. 14-ին ձեռնադրուել է աւագ սարկաւազ և հինգ տարի յետոյ 1856 թ. մարտի 26-վարդապետ Առաջարկութեամբ ներսէսն. կաթուղիկոսի հաստատուել է անդամ Սինօղի՝ 1857 թ. յունուարի 12-ին: Երկու տարի անց 1864 թ. մայիսի 15-ին Նոյն տարուայ օգոստոսի 15-ին Երեւանի թեմի փոխանորդ է նշանակուել. յաջորդ տարուայ յունուարի 9-ին Մաթթեոս կաթուղիկոսի հրամանաւ կարգուել է վանահայր Տաթևում 1866 թ. սեպտ. 15-ին պատուիրակ է եղել Տ. Տ. Գեորգ Դ. կաթուղիկոսի ընտրութեան ժամանակ. 1868 թ. մայիս 13-ին նշանակուել է կառավարիչ Բեսարարիոյ թեմին, նոյն տարուայ օգոստ. 14-ին Ներքին Ս. Նաչի վանքի վերահսկող, 1869 թ. մարտի 9-ին նախանշամ Բեսարարիոյ հայոց Կոնստանտնուպոլիս 1872 թ. յունուարի 15-ին կրկին կառավարիչ Բեսարարիոյ թեմին, որից արձակուելով 1877 թ. սեպտ. 1-ին նշանակուել է փոխանորդ Նախուայ՝ նոյն տարուայ սեպտ. 29-ին և այս պաշտօնը վարել է մինչև 1883 թ. յունուարի 7: Այս թուականին կոչուելով ս. Էջմիածին՝ ընտրուել է անդամ Վանական Կառավարութեան և այդ պաշտօնը վարել է մինչև 1888 թ.: 1886 թ.-ի յունուարի 8-ին եպիսկոպոս է ձեռնադրուել Տ. Տ. Մալար Ս. Կաթուղիկոսից. նոյն տարուայ նոյեմբերի 13-ին հաստատուել է անդամ Սինօղի. 1890 օգոստոս 20-ին կարգուել է տեսուչ Դեղրգեան հոգեւոր ժեմարանի. 1893 թ. յուլիս 21-ին իրրեւ պատուիրակ Ն. Ս. Օժուլեան Տ. Տ. Մկրտիչ Վեհ. Հայրապետի՝ ուղեւորուել է ս. Երուսաղէմ. նոյն տարուայ սեպտ. 21-ին վերստին տեսուչ է եղել Գեորգեան ժեմարանի. իսկ 1897 թ. դեկտ. 22-ին Վեհ. Հայրապետից ստացել է արքեպիսկոպոսութեան պատիւ:

Իւր այս բազմաթիւ ծառայութեանց մէջ յոյց տուած արիւթեան համար հան-

դուցեալը արժանացել է ծաղկեայ փլուռի և լանջախաչի պարգևատրութեան 1859-ին. Բեսարարիոյ թեմի բարեք կառավարութեան համար ստացել է 1873 թ.-ին շնորհակալութեան կնիգակ, 1887 թ.-ին պնակէ Վեհ. Մալար Կաթուղիկոսից, իսկ Ազգիս արդի Վեհ. Հայրապետի իրրեւ պատուիրակ գնալու ժամանակ՝ Պօլսում Տաճկաց Սուլթանից ստացել է Մեջիդիէ երկրորդ կարգի պատուանշան:

Հանգուցեալի թաղման յաջորդ կիրակէին Վեհ. Հայրապետի կարգադրութեամբ և նախագահութեամբ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Մայր Տաճարում՝ ինչպէս Սարգիս Սրբազանի, այնպէս և Պօլսում փոխձանուած Տ. Դրիգորիս եպիսկոպոսի համար, որի միջոցին Դեր. Սուքիաս Սրբ. մի արտառուչ զամբանական խօսելով՝ զրուտեց երկու սրբազանների գործունէութիւնը և մաղթեց, որ Տէր Աստուած անպակաս անէ մեր ազգի միջից արժանաւոր հոգեւորականներին:

ՃԵՄԱՐԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ.

ՃԵՄԱՐԱՆԻ ԲԱՑՄԱՆ

ԻԵ. ՏԱՐԵԳԱՐԱԸ

Ժեմարանի բացման 25-րդ տարեդարձը տօնուեցաւ պաշտած հանդիսաւորութեամբ սեպտ. 25—26-ին:

Այդ օրը ուրիշ տարիների նման ուխտաւորների մեծ բազմութիւն էր ժողովուել Վաղարշապատում՝ զանազան կողմերից՝ Ալեքսանդրապոլի Երեւանի Սուրմալուի դատարանից և շրջակայ գիւղերից. կային այցելուներ նաեւ հեռու տեղերից՝ Թիֆլիսից, Եւջուցի, Նախիջևանից ելն Գիւղը, Վանքի հիւրատան հին և նոր շինութիւնները ու ամբողջ բակը լցուած էր նոցա բազմութեամբ:

* Իբի քիւրթառնութեամբ Սարգիս արքազանի մահացուցաւ ևս հոգեհանգիստի մասին տեղեկութիւնք յիս եւս մնացել Արարատի նախորդ համարից:

Նոյն օրուայ պատարագին էր ծեմարանի ուսուցիչ Տ. Գարեգին վարդապետ. պատարագի կեսին Նորին Ս. Օծուծիւնը հոգեհանգիստ կատարեց հանգուցեալ Դեորդ Բանանեանցի յիշատակին՝ այլի տիկնոջ խնդրանքով որ ս. Էջմիածին ուխտ էր եկել իւր դստեր հետ իսկ յետոյ տկար զգալով իրեն ստիպուած էր ելնել եկեղեցուց։ Սակայն պատարագի վերջում երբ Միաբանութիւնը ծեմարանի ուսուցչական խմբի և աշակերտների հետ հոգեհանգիստ կատարեց ծեմարանի յաւերժացիշատակ Հիմնադրի գերեզմանի վերայ՝ Նորին Վեհափառութիւնը ներկայ գտնուեցաւ կրկին և հանգիսի զուտն անցաւ։ Ծեմարանի այժմեան սաների և Երեւանում ապրող նախկին ծեմարանականների կողմից երկու զեղեցիկ պատկեր էին զրուած հանգուցեալ Հայրապետի գերեզմանի վերայ։ Այստեղ 8 լսարանականների կողմից Գ. լսարանի ուսանող Ն. Տէր Մինասեանց մի քանի սրտազեղ խօսքերով յայտնեց իրենց փափաղն և ուխտը հոգեւորական կոչումն ընդունելու։ Վեհափառ Հայրապետը բաշխեց նրանց ուրարներ և օրհնեց «պահպանել»ով համառօտակի բացատրելով թէ որչափ խորհրդաւոր էր այդ շնորհաբաշխութիւնը՝ ծեմարանի Հիմնադրի շիրմի առաջ, նորա Եղեղի ձեռքով։

Հոգեհանգստից յետոյ Վեհափառ Հայրապետը Միաբանութեան հետ ուսուցիչները, աշակերտները և ամբողջ բազմութիւնը զիմեցին ծեմարանի հիւսիսային բակը, ուր ըստ սովորականին կատարուեցաւ հրապարակային հաշուետուութեան հանգեսը։

Ծեմարանի հիւսիսային ձախտը զարդարուած էր զեղեցիկ նկարներով, բարձրում կամարներից վեր՝ Թագաւոր-Վայսեր «վենգէլն» էր, շրջապատուած բազմաթիւ դրօշակներով, նրանից ցած կամարի մէջ Դեորդ Գ. Մեծազործ կաթողիկոսի իւզաների պատկերը, աջ և ձախ կողմերում «ԽԵ» (Թռչնագիր) և «XXV» նշանները՝ քսան և հինգամեակ բերող հրեշտակներով, աւելի ցածը մեծագիր զեղեցկանկար մի պատառ. ս. Գրքի նշանակալից խօսքերով և ծեմարանի նկարն ասեղնագործ, սիւնները գոյնզգոյն կտաւներով պատած։ Մեծ մուտքի դէմ ու դէմը, պարտեզի մէջտեղում

կանգնած էր մի զեղեցիկ յաղթական կամար՝ կանաչներով և զոյնզոյն ծաղիկներով զարդարուած, որի զլխին Մատիս լիւան պատկերն էր իւր ձիւնապատ դադաթով և կրծքի վերայ ս. Էջմիածինն ու ծեմարանը. աջ և ձախ կողմերում՝ հանգուցեալ Հիմնադրի և արդի Վեհ. Հայրապետի անուանց Գ. և Մ. սկզբնառաւոր, փոքրիկ դրօշակներով շրջապատուած։

Հանդէսը սկսուեցաւ շարափանով։ Ապա ամբիոն բարձրացաւ ծեմարանի Տեսուչ Արթ. Կարապետ վարդապետը և յառաջ բերաւ մի տեղեկագիր ծեմարանի 25-ամեայ անցեալի մասին, որ լոյս է տեսնում «Արարատ»ի ներկայ համարում։ Անմիջապէս յետոյ հնչեց «Տէր Կեցո» երգը քառածայն ներգաշնակութեամբ՝ իրրեւ առաջին արգիւնք Հ. Կոմիտասի երկու շարաթուայ աշխատութեան, որով մի անգամից շատ մեծ փոփոխութիւն նկատուեցաւ աշակերտների երդեցողութեան մէջ. ունկնդիրները խիստ գոհ մնացին։ Ապա Ա. լսարանի մի ուսանող կարգաց առ Հիմնադիրն ուղղեալ մի զրարար ձօն, Հանդէսը փակեց Ն. Ս. Օծութիւն Ազգիս Վեհ. Հայրապետը օրհնելով հանգուցեալ Հիմնադրի յիշատակը, ծեմարանի զարգացման համար աշխատող անձերին և բոլոր հանգիսականներին։

Ծաշին Վանքի սեղանատան ներկայ էր Խնքը Ն. Վեհափառութիւնը. հրաւիրուած էին ծեմարանի ուսուցիչներն ու բազմութիւ հիւրեր։ Սեղանի միջոյն խօսեց Նորին Վեհափառութիւնը և հոգեոյ հանգիստ մաղթեց ծեմարանի Հիմնադրին. հանգիսականները յոտնկայս ունկնդրեցին. ապա Վեհափառ Հայրապետը առանձնացաւ վեհարան հանգըստանալու։

Վեհ. Հայրապետի մեկնելուց յետոյ Գեր. Սուքիաս արքեպիսկ. Պարզեանց առաջարկեց Նորին Վեհափառութեան կենացը, Երեւանի թեմական զպրանոցի նորընտիր տեսուչ Արթ. Բենիկ վարդ. «Մեծ մարդու» զաղափարը բացատրելով՝ մասնացոյց արաւ այն արժանիքների վերայ, որոնց շնորհիւ Դեորդ Գ. ածնելի հայրապետը մեծ մարդոց շարքն է դասուում։ Ծուշուայ թեմական զպրանոցի տեսուչ Արթ. Տիրայր վարդապետ, ներկայանալով իրրեւ մէ-

լը Մայր Աթոռի ձեմարանական կրտսեր միաբաններէջ՝ հրաւիրեց արժանաւոր յարգը մատուցանել աւագագոյններին և բաժակ առաջարկեց ամբողջ Միաբանութեան համար Գեր. Սոքիաս արքեպիսկոպոս բարեմաղթութիւններ արաւ հայ ազգի համար և առաջարկեց որ ներկայ հիւրերից մէկն արձագանդ տայ ժողովրդի զգացմանց։ Պ. Բերբերեան խօսք առնելով յիշեց թէ ձեմարանի հաստատութիւնը մի հոգեւորականի ձեռքով նրա պահպանութիւնը նոյնպէս հոգեւորականներին ձեռքով ապացոյց է որ մեր հոգեւորականութիւնն աշխատում է ժամանակի կրթական պահանջներին բաւականութիւն տալ։ Բարեմաղթեց որ հոգեւորականութեան և ժողովրդի մէջ սերտ կապ լինի ընդ միշտ և ձեմարանն իրրեւ այդպիսի կապի համար ամենապարտաւոր հանգոյց յարատեւ յաւիտեան։ Սրանից յետոյ Զ. Դասատան մի աշակերտ կարգաց մի զրտար ուղերձ խօսեց և բարեմաղթութիւններ արաւ Երևանի Թեմ։ զպրանոցի հինաւորեց ուսուցիչ պ. Մ. Պալեանը Ամէն մի կենացի վերջում ձեմարանի աշակերտները երգում էին պատշաճաւոր երգեր։ Առանձինն երգեց Արժ. Կոմիտաս վրդ. «Հայաստան» երգը։ Իւր զօրեղ և զեղեցիկ մշակուած ձայնով հմայելով հանդիսականներին։ Առհասարակ Հ. Կոմիտասի կարծ միջոցում թէ եկեղեցական և թէ արտաքին երգեցողութեան մէջ մտցրած զգալի բարեփոխութիւնը մեծապէս նպաստում էր այս հանդէսներին շուքն աւելացնելու։

Ծաղից յետոյ մինչև երկուց ձեմարանը բաց էր հաղարաւոր այցելուների առաջ։ Նոյն երեկոյին Վեհափառ Հայրապետի օժման առնի նախաառնակ կատարուեցաւ և հանդիսաւոր թափօրով Մ. Վեհափառութիւնը Մայր ծածար իջաւ։

Երեկոյեան ժամի 6-ին, ժամերգութեան աւարտելուց յետոյ՝ ձեմարանի հանդիսարանում նշանակուած էր «զրական երեկոյթ»։ Եւր տեղի նուազութեան պատճառաւ հրաւիրուած էին Վանքի միաբանները, ուսուցիչները, ձեմարանի նախկին սաները և հեռաւոր տեղերից եկած հիւրեր։ Բաց ներկայ գտնուեցան նաեւ բաղմաթիւ ոչ հրաւիրուածներ։ Երեկոյթը բացեց ձեմարանի ուսու-

ցիչ պ. Մ. Արեղեան՝ կէս ժամի չափ խօսելով Գեորգ Դ. Մեծագործ Կաթողիկոսի կեանքի և գործունէութեան մասին։ Այս խօսեց Ա. Կոմիտաս վրդ. «Մանդարմանք հայոց եկեղեցական երգեցողութեան» բնութանի ներքոյ՝ այդ լուրջ ուսուսմանութեանը զեղեցիկ օրինակներով պարզարանուած, լինելով մանաւանդ իւր տեսակի մէջ բոլորովին նոր բան՝ շատ հետաքրքրական էր ներկայ բանիմաց հասարակութեան համար։ Ասեմարանի թիւնից յետոյ կարգացուեցան 3 Թեմ. զպրանոցներից ստացուած ուղերձները, նախ կարգաց Արժ. Տիրայր վրդ. Ծուշու Թեմական զպրանոցի կողմից՝ զրարար յետոյ պ. Պալեան, Երևանի Թեմական զպրանոցի կողմից՝ նոյնպէս զրարար և վերջին անգամ պր. Մ. Մանգլինեան՝ Թիֆլիսի Ներսիսեան զպրոցի կողմից՝ աշխարհարար, բոլոր ուղերձները, մանաւանդ վերջինս, արժանացան հանդիսականների քերական համար։

Երեկոյթը „Боже Царя“ օրհներգով վերջացնելուց յետոյ՝ հանդիսականները դիմեցին ձեմարանի հիւսիսային կողմը, ուր շքեղ ծրագալոյց էր պատրաստուած։ Բիշ ոտաջ եղանակի խառնուելը՝ անձրեն ու սաստիկ քամին արդեւք եղան նախազօնուած ծոխ լուսավառութեան պարտիզում և բակում, և միայն ձեմարանի շէնքը զարդարուեցաւ դոյն-զգոյն լապտերներով, երբ քամին դադարեց։ Զրօնեալ ահագին բաղմութիւնը զուարճանում էր լսելով մի կողմից Ալեքսանդրապոլցի յայտնի նուագիչ—Ջութակահար Համբոի և նրա խմբի քաղցր երգերը և միւս կողմից ձեմարանի ուսանողների երգերն ու նոյա շրջապարերը զիտելով։ Այս հանդէսը սկսուեցաւ „Боже Царя храни“ օրհներգով և վերջացաւ աշակերտների երեկոյեան աղօթքով։

Երբ լապտերները հանգցրին և բաղմութիւնը ցրուեցաւ՝ ուսուցիչներ և աշակերտներ ընթրիքի նստան ձեմարանի վերի յարկում, որին ներկայ էին նաեւ Մայր Աթոռի մի քանի միաբաններ ու սովաւաթիւ հիւրեր նախկին սաներից։ Սեզանի վերայ կենացիներ առաջարկուեցան և ի միջի այլոց նախկին սան Ներսէս քահ. Տէր Կարապետեան կար-

դաց Բագուի մի խումբ գործաւորների կողմից բերած ուղերձը:

Պր. Յովհաննէսեան կարգաց ամէն կողմից ուղղուած բազմաթիւ հեռագիրների մի մասը և յիշեց միւս շնորհաւորողների անունները:

Բոլոր ներկայ եղողներին բաշխուեցաւ մի մի օրինակ «Գէորգ Դ. Մեծագործ կաթողիկոսի» կենսագրութիւնից, որը յատկապէս 25 ամեակի առիթով պատրաստել էր Ծեմարանի ուսուցիչ պր. Մ. Արեղեանը:

Հեռագրներէց մի քանիսը ուղղուած են յանուն Նորին Վեհափառութեան, շատերը յանուն Ն. Բարձր Սրբազնութեան Սուքիասարեկալսկոպոսի. մեծ մասն ուղղակի յանուն Ծեմարանի Սրտագին շնորհակալութիւն ընդունող ծեմարանի վարչութեան և Հանդիսադիր Եանձնաժողովի կողմից:

Հեռագրողներէց՝ Նոր. Ժամհարեան յայտնում են, որ որոշել են հինգ հազար լուրի նուիրելով տոկոսիքը մի մշտական որդեգիր ունենալ Ծեմարանում: Նոր. Տարասեան նուիրում են միանուագ հազար լուրի. պ. Բարսեղ Դասպարեան իրրեւ նախագահ Մոսկուայի եկեղեցեաց Հոգարարձութեան կողմից յայտնում է, որ որոշել են եկեղեցեաց հաշուին մի որդեգիր պահել ցաւարտ ուսման. Մոսկուայի եկեղեցեաց երեցփոխան Մատինեան յայտնում է, որ Մոսկուայի հայ ծխական համայնքը որոշել է մի բարեգործութեամբ յաւերժացնել ին. տարեկարծի յիշատակը. պ. Պերճ Պաօշեանց նուիրում է 100օր. իւր գրուածներից Ծեմարանի սաներին բաժանելու համար. և նախկին սան Զամբազեան խնդրում է պսակ դնել Հիմնադրի գերեզմանի վրայ, որի համար ուղարկում է 25 ր. Վերջինիս ցանկութիւնն անկատար մնաց, որովհետեւ հեռագիրն ուշ ստացուեց:

Հոկտ. 9-ին Թարգմանչաց տօնի առիթով Ծեմարանում տեղի ունեցաւ մի փոքրիկ զրական հանդէս. Էջմիածնի միարանութեան, Ծեմարանի ուսուցիչների և աշակերտների

ներկայութեամբ: Երգուեցան մի քանի երգեր. արտասանուեցան օտանաւորներ: Ծնորհ. Նստյի սարկաւազ խօսեց ս. Մեսրոպի կեանքի, գործունէութեան և հայ մատենագրութեան վերայ արած մեծ ազդեցութեան մասին:

ՍԱՂԾՈՍԱՎԱՆՔԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԹՅՈՒՆԸ.

Մեր նախնեաց թողած կարեւոր յիշատակաւորանքներից մէկն էր Երեմիոս հռչակաւոր և երկար ժամանակից է վեր աւերակ մնացած Սաղմոսականքը նորոգուում էր ահա քանի ամիս է, և այժմ, երբ բոլոր նորոգութիւնները վերջացած են՝ հարկաւոր ենք համարում մի տեղեկութիւն տալ այդ մասին: Արարատի յարգելի ընթերցողներին:

Հանգուցեալ Գրեգորիոս եպ. Աղուանեանցն է եղել, որ առաջին անգամ մտադրութիւն է յայտնել իւր ծախքով նորոգելու Սաղմոսականքը և գնելու վանքի մօտի խառն հայաբնակ և թուրքաբնակ փոքրիկ գիւղը: Դժբախտաբար մահը շուտ վրայ հասնելով, այդ նպատակն իրագործել չէ յաջողուել նորան:

Ազգիս Վեհ. Հայրապետը լսած լինելով Գրեգորիոս եպ.-ի այդ բարե ցանկութիւնը, փափագեցաւ կատարել նրա կտակը: Գրեգորիոս եպ.-ի թողած կաշքից ս. Էջմիածնի զանաւորում գոյացած կար 3281 ռ. և 50 կ. մի դումար. Վեհ. Հայրապետը հրամայեց գործ գնել այդ գումարը վանքի նորոգութեան համար, բարեհաճելով լինելիք ծախքերի պակասը Իւր կողմից լրացնել:

Վեհ. Հայրապետի 3 մայիս, թ. 552, սրբ. կանդակի համաձայն Սինօղթ. թ. 673 օրագրութեամբ շինութիւնների վերահսկող նշանակեց Արժանապաի Վեհ. վրդ. Յովակիմեանին: Մայիսի սկիզբներին սկսաւ վերանորոգութիւնը Աղէքսանդրապօլսի վարպետ Մկրտիչ Զարեֆեանի ձեռքով և տեւեց մինչև հոկտ. 10: Վեհ. Հայրապետն ինքը յաճախ անձամբ գնում և հսկում էր շինութիւններին:

Նորոգուեցաւ վանքի՝ ամբողջ տանիքը՝ մի մեծ և երկու փոքր գմբէթներով, որոնք բոլորովին քայքայուած էին. հարաւային կողմի երկու մեծ լուսամտաները՝ որոնք փակուած էին բացուեցան, և երկաթէ վանդակներ դրուեցան. փոքրիկ տաճարի սեղանը ամբողջովին վերաշինուեցաւ. արեւմտեան կողմի դուռը, որ նամանակէն փակուած էր, բացուեցաւ. նորոգուեցաւ նաեւ հարաւային դուռը. առհասարակ բոլոր լուսամտաներին փեղկեր և շքանակներ անցուեցան: Ծառերից դուրս արեւելեան կողմում հին քաջայ

ուած խորանի տանիքը և պատերը ամբողջովին նորոգուեցան. հիւսիս—արեւելեան կողմի վայր ընկած երկու գեղեցիկ խաչքարերը վերահաստատուեցան:

Բացի այս շինութիւններից Վեհ. Հայրապետը գիւղացիների համար շինել տուաւ նաեւ դաշտից դէպի գիւղ տանող ինչպէս և գիւղի միջի ճանապարհները՝ որոնք բոլորովին խանգարուած և դժուարանցանելի էին. այժմս էլ Մովսէս անուն Աղէքսանդրապոլցի վարպետին յանձնուած է շինել դէպի անդնդախոր ձորը հանող խանգարուած ճանապարհը՝ մինչև Արայի լեռան ստորոտը, որտեղ գիւղացիք ցանք և կտելն ունեն: Այս ճանապարհով կարելի կլինի ապա ձորի մէջ եղող աղբիւրի ամենապատուական ջուրը հեշտութեամբ վեր հանել վանքի համար:

Վեհ. Հայրապետը միւսը ունի նաեւ առաջիկայ դարնան նորոգել տալ տաճարի սալայատակը և մեծ սեղանը, որ շատ բարձր է, և աստիճաններն անշարմար. նմանապէս միաբանութեան կամ վանահօր համար սենեակներ պատրաստել տալ՝ որի համար 550 ռուբլի վճարով արդէն գնուած են մի շարք թուրքերի անէր:

Բոլոր այս նորոգութեանց վրայ մինչև այժմ ընդ ամէնը ծախսուած է 4210 ռ. 13 կոպ. որքը 928 ռ. 63 կ. Վեհ. Հայրապետի նուէին է, իսկ մնացեալը Գրեգոր եպ. թողածը:

Տ Ա Ճ Կ Ա Հ Ա Յ Բ.

Ս. Պատրիարք Հայրը թողած լինելով առժամանակ պաշտօնավարութիւնը՝ Տ. Գրիգորիս եպո. Յովհաննէսեանին յանձնեց վարել Կրօնական ժողովին աշխատութիւնները. նպաստից յանձնաժողովն ալ նոյն նպատակով յանձնուեցաւ Տ. Վահրամ Մանկունի եպիսկոպոսին:

— Պրիմիսի Խնդրակատար վանքի որբանոցին վարչութեան Ս. Պատրիարք հօր զրկած հաշուեթոյշէն կը տեսնուի թէ որբանոցին մէջ կը խնամուին 41 որբեր, որոնք իրենց հարկաւոր եղած ուսումները սովորելէ զատ, կը սորովին նաեւ կոշիկակարութիւն, Սոյն որբերուն ուսման ուսելիքի հագուածի էլն համար անցեալ տարուան հոկտ. էն մինչև Ներկայ սեպտ. սկիզբը ծախսուած է 19,518 զրշ. որ ամբողջովին գոցուած է մեծ մասամբ Ազգ. Պատրիարքարանի նպաստով, մասամբ ալ զանազան բարերարներու նուէրներով. Վարչութիւնը մօտերս Վրտի ձեռնարկէ նաեւ որբանոցին յատուկ բաղնիքի

մը շինութեան, քաղաքին բարեսէր Հայ տիկնիշուրուն մէջ բացուած հանգանակութեան արդիւնքով:

— Նպաստից յանձնաժողովին որոշման համաձայն, Հաճնոյ մէջ որբանոց մը բացուած է, ուր կը խնամուին ու կը դաստիարակուին առ այժմ 25 որբեր:

— Երուսաղէմի ս. Յակոբեանց վանքին սեպհականութիւն եղող Սիմէի ս. Փրկչի վանքին շրջապատի նոր որմերը՝ որոնք բարձրացուած են սրբատաշ քարերով, և անոր փառաւոր դուռը՝ որուն ճակատը զրոյշուած է Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին անունն ու շինութեան թուականը, ամբողջովին աւարտեր են ն. Սրբաշինութեան անձնական ծախքով որ 400 ռուբլի աւելի գումար մը յատկացուցած էր այդ նպատակին:

— Պիպրոսի աղգայնոց հողերը հովութիւնը Երուսաղէմի Ս. Աթոռին իրաւասութեան տակ գտնուելով, որոշմամբ Միաբանութեան Տնօրէն Ժողովին և հաւանութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, յիշեալ կղզիին հողերը հովիւ կարգուեցաւ Տ. Պետրոս արեղայ Սարաճեան, նորընտիր հովիւը հոկտեմբերի սկիզբը կը մեկնի իր պաշտօնատեղին:

— Հայրապետական այն կոնդակը, որ կրօնական ժողովի 21 սեպտ. նստին մէջ կարգացուեցաւ Տ. Գրիգորիս Ալեքանդրեան Սրբազանի կեանքն ու եկեղեցիին մատուցած ծառայութիւնները ներթողելէ և անոր մահուանը առթիւ ցաւ յայտնելէ ետքը՝ միևնոյն ժամանակ կը ծանուցանէր Սինօյի նախնադամ Տ. Սարգիս արքեպիսկոպոսի մահը, Հայրապետական Կոնդակին ընթերցումէն անմիջապէս ետքը, Կրօն. Ժողովի ատենապետ Տ. Գրիգորիս արքեպո. Յովհաննէսեան իր անգամակիցներուն հետ ոտքի ելնելով՝ հանգիստ մաղթեց Սարգիս Սրբազանին հոգւոյն:

— Թանուռ Ազգ. վարչութեան Ամեն. Ս. Պատրիարքին կողմէ գահունակութեան ու քաջալերութեան պաշտօնագիր մը զրկուեցաւ Բաղէշի Առաջնորդական տեղապահ Տ. Եղիշէ Վ. Զիլին, իր գահացոյցից պաշտօնավարութեան և վիճակային գործերուն մէջ իր խոհական ընթացքին համար:

— Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ զիմուս եղած է Պրանսայի Կրթական նախարարութեան քանի մը ուշիմ տղաք ընդունել տալու համար Պրանսայի բարձրագոյն վարժարանները, մանկավարժ, ուսուցիչ և մասնագէտ ըլլալու համար, ինչպէս արդէն Հայ—Հռովմէական Պատրիարքարանին կողմէ այնպիսի զիմուս եղած է քանի մը տարի առաջ և տասնէ աւելի տղաք ընդունուած են ձրիապէս:

— Մարաշի մէջ Միս Սամընտի տնօրէնութեան տակ բացուած են երկուս որբանոցներ ուր կան 170 տղայ և 114 աղջիկ, ասոնք որդեգրուած են յԱնգլիա մէյմէկ